

1040.

Na osnovu člana 82 tačka 6 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 23. saziva, na sedmoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 17. decembra 2008. godine, donijela je

STRATEGIJA

ODBRANE CRNE GORE

("Sl. list Crne Gore", br. 79/08 od 23.12.2008)

UVOD

Strategija odbrane Crne Gore (u daljem tekstu: Strategija) je dokument koji pruža odgovore na najvažnija pitanja u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema odbrane. Ovaj dokument proizilazi iz Ustava Crne Gore, Strategije nacionalne bezbjednosti, Prezentionog dokumenta Crne Gore za Partnerstvo za mir i njenog strateškog opredeljenja za evropske i evroatlantske integracije.

Strategija daje viziju kako će Crna Gora realizovati osnovnu odbrambenu funkciju - očuvanje nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i suvereniteta.

Strategija u odnosu na identifikovane izazove, rizike i prijetnje po nacionalnu bezbjednost: definiše strateške odbrambene ciljeve; utvrđuje strategijski koncept odbrane; projektuje sistem odbrane, misije i zadatke Vojske Crne Gore; daje viziju razvoja, načela organizacije i organizacionu strukturu Vojske Crne Gore; resurse i finansiranje odbrane.

Strategija daje strateške smjernice za razvoj sistema odbrane Crne Gore do 2015. godine i namijenjena je svim nosiocima organizacije, pripreme i realizacije odbrane Crne Gore za koje predstavlja konceptualni okvir i izvor obaveza. Takođe, namijenjena je i domaćoj i međunarodnoj javnosti za prezentovanje odbrambenih rješenja.

Strategija je javni dokument koji donosi Skupština, na predlog Vlade.

1. BEZBJEDNOSNO OKRUŽENJE CRNE GORE

1.1. Globalna i regionalna bezbjednost

Današnji izazovi bezbjednosti u svijetu dolaze iz različitih izvora. Oni su uglavnom posljedica socijalnih, kulturnih, vjerskih, ekonomskih, naučnih i tehnoloških razlika i podjela u svijetu.

Iz spektra aktuelnih bezbjednosnih izazova posebno se izdvajaju: međunarodni terorizam; proliferacija oružja za masovno uništenje; neriješena pitanja granica; vjerski i etnički sporovi; organizovani kriminal; prirodne i vještački izazvane katastrofe; ekonomski i socijalni problemi i kompjuterski kriminal. Asimetrične prijetnje, kao što su: terorizam, organizovani kriminal, etnički i vjerski konflikti i proliferacija oružja za masovno uništenje se konstantno mijenjaju i razvijaju i karakteriše ih nepoznatost, neprekidnost, nepredvidivost, disproporcionalnost, dinamičnost i mala cijena koštanja u odnosu na krajnji efekat. Ove prijetnje imaju transnacionalni karakter i ni jedna zemlja pojedinačno nema sposobnost da im se samostalno suprostavi, već to zahtjeva globalni koordinisani odgovor.

Posljednjih godina u regionu jugoistočne Evrope se odvijaju procesi evroatlantskih i evropskih integracija. Sve zemlje jugoistočne Evrope su integrisane ili su u fazi integracija u NATO i EU. Na međunarodnom i regionalnom nivou pokrenuto je više inicijativa saradnje u oblasti bezbjednosti u cilju uspostavljanja trajnog mira i stabilnosti regiona. U vojnom pogledu vrši se redukcija naoružanja i vojnih efektiva.

1. 2. Izazovi, rizici i prijetnje

Kao posljedica smanjenjajovnih efektiva u regionu, integracije zemalja u NATO i EU i razvijanja politike povjerenja, saradnje i partnerstva, opasnost od vojne prijetnje Crnoj Gori danas je značajno smanjena, ali se u budućnosti ne može isključiti.

Na globalnom planu, izazovi, rizici i prijetnje po nacionalnu bezbjednost nijesu prvenstveno vezani za

upotrebu vojne sile. Na bezbjednost Crne Gore mogu negativno uticati krize u regionu jugoistočne Evrope, ali se zbog posrednog uticaja ne mogu zanemariti nestabilnosti u drugim regionima.

Identifikovani savremeni izazovi, rizici i prijetnje, posebno asimetrične prijetnje, mogu imati uticaj i na bezbjednost Crne Gore.

2. ODBRAMBENI CILJEVI CRNE GORE

Odbrambeni ciljevi proizilaze iz definisanih bezbjednosnih interesa i ciljeva Crne Gore.

Strateški odbrambeni cilj Crne Gore je izgradnja integrisanog sistema odbrane, sposobnog da odbrani i očuva nezavisnost, suverenitet i državnu teritoriju.

Crna Gora je čvrsto opredijeljena za očuvanje svoje slobode, nezavisnosti, suvereniteta i državne teritorije u svim bezbjednosnim uslovima.

Da bi se postigli potrebni odgovori na sadašnje i buduće bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje potrebno je izgraditi širok spektar odbrambenih i vojnih sposobnosti.

Radi realizacije strateškog odbrambenog cilja, Crna Gora je usmjerena na realizaciju sljedećih odbrambenih ciljeva:

- 1) izgradnju kredibilnih odbrambenih sposobnosti;
- 2) razvijanje interoperabilnih sposobnosti Crne Gore za učešće u aktivnostima podrške miru u svijetu;
- 3) doprinos u izgradnji stabilnog bezbjednosnog okruženja;
- 4) razvijanje partnerstva i saradnje sa drugim demokratskim državama;
- 5) razvijanje potrebnih sposobnosti za ulazak u NATO i EU.

3. STRATEGIJSKI KONCEPT ODBRANE CRNE GORE

Odbrana Crne Gore je usredsrijeđena na očuvanje njenih državnih interesa, zasnovanih na principima razvijene demokratije, vladavine prava, tržišne ekonomije i njene orijentacije prema evropskim i evroatlantskim integracijama. U planiranju odbrane posebna pažnja će biti usmjerena na razvijanje dobrih odnosa sa susjedima i jačanje regionalne i međunarodne saradnje u cilju uspostavljanja povjerenja i afirmacije mira u jugoistočnoj Evropi i svijetu.

Crna Gora je odlučna da pruži aktivan doprinos procesima razvoja međunarodnog sistema kooperativne bezbjednosti i kolektivne odbrane, koji su zasnovani na multilateralnoj saradnji i povjerenju. Ona dijeli stav razvijenih demokratskih zemalja da je najefikasniji način postizanja povoljnog bezbjednosnog okruženja kroz zajedničko djelovanje u cilju prevencije sukoba i izgradnje stabilnosti.

Savremeni izazovi bezbjednosti su takve prirode da Crna Gora ne može svoju odbranu zasnivati isključivo na sopstvenim sposobnostima. Strategijski koncept odbrane zasniva se na izgradnji integrisanog sistema odbrane, sposobnog za prilagođavanje budućim promjenama i uključivanje u međunarodne odbrambeno-bezbjednosne integracije. To je optimalan način angažovanja raspoloživih odbrambenih resursa.

U tom cilju, Crna Gora realizuje strategijski koncept odbrane:

- a) u miru: izgradnjom pouzdanog partnerstva i savezništva, kao i pružanjem doprinosa uspostavljanju povoljnog bezbjednosnog okruženja,
- b) u ratu: odlučnom odbranom teritorije, uz pomoć partnera i saveznika.

4. SISTEM ODBRANE CRNE GORE

Sistem odbrane Crne Gore predstavlja integralni dio sistema nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Čine ga međusobno povezani elementi koji će sinergijski djelovati radi realizacije odbrambenih ciljeva. To podrazumijeva integrisanost svih elemenata na unutrašnjem planu, a na spoljnom planu će se izgrađivati u mjeri pristupanja Crne Gore evropskim i evroatlantskim integracijama.

Sistem odbrane Crne Gore je definisan u skladu sa potrebama, ciljevima, mogućnostima i strategijskim konceptom odbrane Crne Gore.

4.1. Elementi sistema odbrane

U okviru tako postavljenog sistema odbrane, osnovni elementi sistema odbrane su: Skupština Crne Gore, Predsjednik Crne Gore, Vlada Crne Gore, Savjet za odbranu i bezbjednost, Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska).

Skupština Crne Gore donosi zakone, odluke i druge akte za sistem odbrane, proglašava vanredno i ratno stanje; odlučuje o učešću Vojske u mirovnim i humanitarnim misijama u inostranstvu; vrši nadzor nad Vojskom i bezbjednosnim službama; donosi Strategiju nacionalne bezbjednosti i Strategiju odbrane, određuje visinu budžetskih sredstava za finansiranje odbrane.

Predsjednik Crne Gore predsjedava Savjetom za odbranu i bezbjednost; komanduje Vojskom u skladu sa odlukama Savjeta za odbranu i bezbjednost; odlučuje o upotrebi Vojske u skladu sa zakonom; donosi odluku o mobilizacijskom razvoju Vojske; naređuje uvođenje mjera pripravnosti i mobilizaciju.

Vlada Crne Gore utvrđuje i vodi politiku odbrane; predlaže Strategiju nacionalne bezbjednosti i Strategiju odbrane; donosi Plan odbrane; Strategijski pregled odbrane; donosi uredbe sa zakonskom snagom za vrijeme vanrednog ili ratnog stanja, ako Skupština nije u mogućnosti da se sastane. Vlada utvrđuje predloge zakona i donosi podzakonska akta. Obezbjeduje materijalna i finansijska sredstva za potrebe sistema odbrane. Na osnovu dokumenata odbrambenog planiranja, odredbi posebnih propisa i Plana odbrane Crne Gore, Vlada propisuje, usklađuje i kontroliše odbrambene pripreme svih organa državne uprave.

Savjet za odbranu i bezbjednost donosi odluke o komandovanju Vojskom; analizira i ocjenjuje bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori i donosi odluke za preduzimanje odgovarajućih mjera; predlaže Skupštini proglašenje ratnog i vanrednog stanja; predlaže upotrebu Vojske u međunarodnim snagama.

Savjet za odbranu i bezbjednost Crne Gore čine: Predsjednik Crne Gore, Predsjednik Skupštine Crne Gore i Predsjednik Vlade Crne Gore.

Ministarstvo odbrane predlaže i izvršava utvrđenu politiku odbrane; izrađuje Plan odbrane Crne Gore i usklađuje planove odbrane drugih nosilaca odbrambenih priprema; vrši procjenu ratnih i drugih opasnosti; ostvaruje multilateralnu i bilateralnu saradnju u oblasti odbrane; obavlja poslove organizacije, opremanja, naoružavanja, razvoja i upotrebe Vojske i druge poslove u skladu sa Ustavom i zakonom. Ministar odbrane je civilno lice.

Vojska je profesionalna odbrambena snaga koja brani nezavisnost, suverenost i državnu teritoriju Crne Gore, doprinosi izgradnji i očuvanju međunarodnog mira u skladu sa principima međunarodnog prava.

4.2. Uloga elemenata sistema nacionalne bezbjednosti u odbrani Crne Gore

Odbrana Crne Gore je osnovna državna funkcija i predstavlja čast, pravo i dužnost crnogorskih državljana i građana da učestvuju u pripremi za odbranu i angažuju se u skladu sa zakonom.

Za sistem odbrane je od neprocjenjive važnosti saradnja i zajedničko djelovanje Vojske, Policije, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Snaga za djelovanje u vanrednim situacijama, državnog tužilaštva i sudova.

U kriznim situacijama i u ratu veoma je značajna saradnja i zajedničko djelovanje civilnih i vojnih zdravstvenih službi, kao i djelatnost privrednih subjekata koji nastavljaju proizvodnju i pružanje usluga za potrebe stanovništva i Vojske.

Elementi sistema nacionalne bezbjednosti izvršavaju zadatke i u sistemu odbrane Crne Gore u skladu sa Ustavom, zakonom i Planom odbrane Crne Gore.

5. VOJSKA CRNE GORE

Crna Gora ima profesionalnu Vojsku, što je u skladu sa njenim strategijskim konceptom odbrane i realnim finansijskim, materijalnim i demografskim mogućnostima.

Vojska je pod demokratskom i civilnom kontrolom.

Pripadnici Vojske mogu biti u sastavu međunarodnih snaga.

5.1. Misije i zadaci Vojske

Vojska ostvaruje svoju ustavnu ulogu izvršavanjem misija i zadataka.

Misije Vojske proističu iz definisanih odbrambenih ciljeva.

Strategija definiše sljedeće misije Vojske:

- 1) odbrana Crne Gore;
- 2) podrška civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima;
- 3) doprinos u izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu.

U okviru odbrane Crne Gore, Vojska izvršava sljedeće zadatke:

- 1) odvratanje od oružanog ugrožavanja;
- 2) odbrana od oružanog ugrožavanja;
- 3) podrška savezničkim snagama koje se angažuju u odbrani Crne Gore.

Vojska kroz pružanje podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima, izvršava sljedeće zadatke:

- 1) podrška civilnim institucijama u zemlji u sanaciji posljedica izazvanih prirodnim ili vještačkim katastrofama;
- 2) pomoć Policiji u borbi protiv terorizma;
- 3) pomoć u akcijama traganja i spašavanja.

Vojska doprinosi izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu izvršavanjem sljedećih zadataka:

- 1) učesćem u međunarodnim mirovnim i humanitarnim misijama;
- 2) učesćem u međunarodnoj vojnoj saradnji radi razvijanja povjerenja i partnerstva;
- 3) učesćem u kontroli naoružanja.

Vojska učestvuje u izvršavanju državnog protokola, a može se upotrijebiti za izvršavanje i drugih zadataka po odluci Savjeta za odbranu i bezbjednost.

Vojska svoje zadatke izvršava u skladu sa Ustavom, zakonom i principima međunarodnog prava.

5.2. Vizija razvoja Vojske

Vizija razvoja sadrži funkcionalno uspostavljanje i razvoj profesionalne, efikasne, finansijski održive, interoperabilne i moderno opremljene Vojske.

Crna Gora će kvalitetnom realizacijom vizije Vojske obezbijediti:

- 1) organizaciju i veličinu Vojske u skladu sa stratejskim konceptom odbrane i finansijskim mogućnostima države;
- 2) opremanje i modernizaciju;
- 3) razvoj sposobnosti za efikasno angažovanje u odbrani države;
- 4) dostizanje potrebnog stepena interoperabilnosti radi učešća u kolektivnom sistemu bezbjednosti;
- 5) sposobnost za pružanje pomoći stanovništvu i civilnim institucijama u slučaju prirodno ili vještački izazvanih katastrofa u Crnoj Gori i pružanje podrške u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima.

5.3. Načela organizacije i veličina Vojske

Vojska se organizuje u komande i jedinice, u skladu sa iskustvima i savremenim standardima.

Načela organizacije Vojske su:

- 1) efikasnost, predstavlja njenu sposobnost da zadatke realizuje uz angažovanje i utrošak što manjih resursa;
- 2) jedinstvo, podrazumijeva strukturalnu i funkcionalnu kompaktnost njene organizacije;
- 3) ekonomičnost, predstavlja racionalno trošenje raspoloživih resursa u pripremi i realizaciji zadataka;
- 4) fleksibilnost, predstavlja njenu sposobnost da se pravovremeno prilagođava konkretnim situacijama i odgovarajućoj organizaciji;
- 5) modularnost, predstavlja sposobnost njenih snaga da se transformišu u više sastave, shodno konkretnoj situaciji i zadacima i
- 6) interoperabilnost, predstavlja njenu sposobnost da djeluje zajedno sa međunarodnim vojnim snagama.

Organizaciju i veličinu Vojske utvrđuje Vlada Crne Gore, na predlog Ministarstva odbrane.

U postupku utvrđivanja brojnih veličina profesionalnog i rezervnog sastava Vojske primjenjivaće se standardi

zemalja razvijene demokratije, odnosno članica NATO.

5.4. Organizaciona struktura Vojske

Vojsku čine vidovi, rodovi i službe.

Vidovi nijesu u klasičnom smislu samostalne organizacijske cjeline, već se nadopunjuju zajedničkim funkcijama i službama, zadržavajući osnovne odlike vida (kopnena vojska, mornarica i vazduhoplovstvo).

Rodovi imaju srodno osnovno naoružanje i opremu, a specifičnu organizaciju, obuku i namjensku upotrebu.

Službe imaju specifičnu organizaciju, opremu i obuku, potrebnu za realizaciju nekog od sadržaja obezbjeđenja borbenih dejstava. Zato, one mogu biti opšte i logističke.

Rodovi i službe mogu imati vrste i specijalnosti.

Rodove i službe propisuje Vlada Crne Gore.

Na svim nivoima organizacije Vojske, a zbog konkretnih bezbjednosno-odbrambenih potreba Crne Gore, rodovi i službe mogu se združivati u stalne ili privremene sastave.

6. RESURSI

Na efikasno funkcionisanje sistema odbrane znatno utiče adekvatna iskorišćenost resursa.

Osnovni resursi sistema odbrane su ljudski i materijalni.

Ljudski resursi predstavljaju osnov za izgradnju sistema odbrane. Obim i dostupnost ljudskih resursa uslovljeni su demografskim i drugim faktorima.

Posebno treba imati u vidu da novi bezbjednosni izazovi, rizici i prijetnje zahtijevaju nove sposobnosti i savremenu obuku. Razvoj i obuka ljudskih resursa je ključna oblast za izgradnju uspješnog sistema odbrane Crne Gore. U tom smislu neophodno je, koristeći mehanizme međunarodne saradnje, značajno unaprijediti osposobljenost ljudskih resursa, koji će stvoriti uslove za zajedničke aktivnosti i djelovanje.

Materijalni resursi obuhvataju prirodne, privredne, finansijske, energetske, informacione i ostale potencijale Crne Gore koji se angažuju za odbrambene potrebe.

Finansijska sredstva za funkcionisanje i reformu bezbjednosno-odbrambenog sistema obezbjeđuju se Zakonom o budžetu Crne Gore.

Budžetska sredstva za bezbjednosno-odbrambene potrebe planiraju se i koriste na transparentan način, koji je kompatibilan standardima i kriterijumima UN, EU i preporukama NATO i u okviru finansijskih mogućnosti države Crne Gore.

Crna Gora je opredijeljena da raspoložive resurse koristi na racionalan način i da ih u cilju efikasnijeg razvoja i funkcionisanja sistema odbrane integriše kada je god to opravdano i moguće.

Angažovanje ljudskih i materijalnih resursa i nadzor nad njihovim korišćenjem u sistemu odbrane, uređuju se zakonom.

7. FINANSIRANJE ODBRANE

Organ nadležan za poslove odbrane izrađuje zahtjev za budžetska sredstva za svaku godinu na osnovu godišnje iskazanih potreba i smjernica organa nadležnog za poslove finansija.

U planiranju strukture budžetskih sredstava predviđenih za odbranu težiće se usklađivanju sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti.

Za srednjeročno planiranje, organ nadležan za poslove finansija obezbjeđuje podatke koji se odnose na makroekonomske procjene, ciljeve fiskalne politike i srednjeročni budžetski okvir.

Godišnje finansiranje potreba odbrane čine sredstva utvrđena zakonom.

Transparentnost u finansiranju odbrane ostvaruje se u proceduri predlaganja, pripreme i donošenja budžeta, prikazom ciljeva, programa i zadataka za koje su neophodna odgovarajuća finansijska sredstva, kao i u procesu izvršavanja i izvještavanja o izvršenim troškovima prema namjenama za koje su ti troškovi odobreni.

Kontrolu upotrebe sredstava za finansiranje odbrane vrši Skupština Crne Gore, kao i drugi organi u skladu sa Ustavom i zakonom.

8. ZAVRŠNE ODREDBE

Strategija polazi od realnog bezbjednosnog okruženja i odbrambenih ciljeva Crne Gore i predstavlja okvir za funkcionisanje i razvoj sistema odbrane.

Strategija je dokument koji se primjenjuje i dograđuje u zavisnosti od bezbjednosnog okruženja Crne Gore, njenih interesa, ekonomskih mogućnosti i napretka u bezbjednosnim i drugim integracijama.

Strategija predstavlja osnov za izgradnju sistema odbrane; izradu Doktrine Vojske, Plana odbrane Crne Gore, Razvojnih planova Vojske, Planova opremanja Vojske; osnov za odbrambene pripreme državnih organa i privrede Crne Gore i izradu drugih dokumenata u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema odbrane i Vojske.

Ministarstvo odbrane, u skladu sa izradom Strategijskog pregleda odbrane, do 2010. godine, dostaviće Vladi Crne Gore na razmatranje i donošenje Dugoročni plan razvoja Vojske.

SU-SK Broj 01-992/5

Podgorica, 17. decembra 2008. godine

Skupština crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.